

Tidlig hellenistisk historie i to receptioner: Arrian og Photios

Christian Thruue Djurslev og Mikkel Jørgensen

Prolog

Her gengiver vi en byzantinsk forfatters anmeldelse af et græksproget historieværk fra romersk kejsertid, hvori historikeren behandlede tidlig hellenistisk historie. Den byzantinske forfatter er Photios (d. 6. februar, 893), som i to omgange tjente som den øverste autoritet i den østromerske kirke i Konstantinopel.¹ Den græsk-romerske historiker er L. Flavius Arrianus (ca. 86–160), eller Arrian, som skrev et væld af filosofiske og historiske værker i den græske del af det romerske kejserrige. Historieværket kaldte han *Begivenheder efter Alexander*² og dækkede heri arvefølgekrigene efter Alexander den Stores død i Babylon (10/11 juni 323 f. Kr.) og frem til sommeren 320 f.Kr.³ Desværre er alle ti bogruller gået tabt i tidens løb, men Photios' referat giver i det mindste et indblik i indholdet.

Vi kan bruge Photios' tekst til at udfolde hele tre perioder på én gang: hellenistisk, kejserlig og byzantinsk tid. Det gør vi i introduktionen til oversættelsen. Herefter følger selve oversættelsen, som er den første af sin slags til dansk. Bagerst findes desuden et persongalleri over de mange historiske personer, samt en bibliografi med forslag til videre læsning.

Photios og anmeldelsen af Arrian

Den græske titel på Photios' hovedværk er *Myriobiblion*, som lidt friskt kan oversættes til *Det uendelige bibliotek*. Det betegnes traditionelt som den første samling af boganmeldelser, vi kender til. Vi finder en nøgle til forståelsen af værket i forordet, sådan som det bør sig. Det har form af et brev fra Photios til broren Tarasios, hvor det nævnes, at

-
1. Se opslaget 'Fotios' på lex.dk (Carsten Riis). Jf. Kahzdan, *ODB*, under 'Photios'.
 2. På originalsproget: ΤΑ ΜΕΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ eller τὰ μετὰ Ἀλέξανδρον (nogle vil måske mene τὰ μετ' Ἀλέξανδρον). Titlen kan også forekomme på latin i tekstkritiske udgaver: *Historia successorum Alexandri*.
 3. Tidspunktet virker umiddelbart underligt, fordi krigene fortsatte i endnu mange årtier. Det kan dog siges, at den sommer markerede en slags symbolsk hjemkomst fra Asien, hvor de nyslåede makedonerkonger vendte tilbage over Hellesponten, dvs. Kong Philip d. 3. og Alexander d. 4.

Photios har opsummeret hele 279 forskellige titler, inden han skulle afsted på en kejserlig delegation til araberne. Imponerende nok skrev han teksten uden adgang til et bibliotek, men tidspresset tvang ham til at arbejde efter hukommelsen; han måtte nedfælde disse kritiske referater for Tarasios' skyld, sådan at broren kunne nå at lære nyt eller genkalde sig allerede tilegnet viden, inden Photios vendte tilbage. Photios lægger desuden stor vægt på teksternes nytteværdi, men også gensynsglæden når de to kunne mødes og læse dem igen i 'bogklubben'.⁴

Man kan naturligvis stille spørgsmålstegn ved Photios' overskudsagtige udlægning. Det er eksempelvis omstridt, hvornår delegationen fandt sted (og om Photios overhovedet kom afsted), hvorfor vi ikke har nogen nærmere publiceringsdato. Navnet 'Tarasios' ligner mistænkeligt meget et nik til Photios' grandonkel, som havde været Patriark af Konstantinopel (784-806), ligesom Photios selv. Endvidere havde forfatteren ikke styr på antallet af tekster, han refererer; ved nærmere optælling får man snarere 386 navngivne titler, hvis beskrivelse fylder henved 1600 siders græsk tekst.⁵ Så stort et volumen tyder ikke på et hastværksarbejde. På ét punkt var Photios dog nærmest profetisk, for man kan ikke komme udenom nytteværdien. Værket har vist sig helt uvurderligt for forståelsen af antik litteratur, hvor langt størstedelen ellers er gået tabt.

Til trods for Photios' selvudråbte altruisme må man aldrig glemme, at udvalget er nøje tilpasset en byzantinsk litteraturkritikers smag. Dette kommer eksempelvis til udtryk ved, at Photios udelukkende anmeldte prosaværker, særligt filosofi, historie og kirkelige tekster. Det handlede for Photios om at skabe en litterær kanon for samtidens læsere, som fremhævede særligt opbyggelige elementer. Derfor bliver Photios' valg af Arrian interessant. Han gennemgik grundigt ikke færre end fem komplette værker af Arrian i løbet af de første hundrede anmeldelser.⁶ Derudover beskæftigede han sig med

4. Schamp (2010) 651-52.

5. Eller otte bind i en kritisk tekstudgave, jf. den etablerede udgave med fransk oversættelse af Henry (1951-1991) i Budé-serien. Ifølge Niels Gaul arbejder Nigel Wilson, der tidligere har givet os Oxford-udgaver af Aristophanes og Herodot, på en ny udgave af Photios.

6. Arrian-teksterne som Photios behandler er som følger: *Om Parthien* (kodeks 58.17a-b); *Historien om Alexander* og *Om Indien* (kodeks 91.67b-68b); *Begivenheder efter Alexander* (kodeks 92.69a-73a); og *Om Bithynien* (kodeks 93).

en række af de etablerede græske historikere, såsom Herodot (kodeks 60) og Ktesias af Knidos (kodeks 72),⁷ så han havde et rigtigt godt sammenligningsgrundlag.⁸

I anmeldelsen af Arrians *Om Parthien* (kodeks 58) havde Photios rost Arrian for at have skrevet det hidtil bedste historieværk om Alexander.⁹ Efter opsummeringen af *Begivenheder efter Alexander* gav han dog en endelig vurdering, hvor han brød ud i en lovsang over Arrian, som kun er ganske få forfattere forundt.¹⁰ Her går prisen alene på Arrians stil. Han “står ikke tilbage for de bedste historieskrivere [...]. Hvis nogen satte hans historieværker op imod værkerne af tidligere tiders historikere, ville man uden undtagelse se, at selv mange af de ældres fremstillingsformer fremstår underlegne i forhold til hans.”¹¹ Photios storroste særligt Arrian for at være “uovertruffen når det kommer til at formulere sig kortfattet; han spolerer aldrig fortællingens sammenhængskraft med utidige afstikkere og digressioner; og han er nyskabende mere i sin ordsammensætning end i sit ordvalg.”¹²

Vi mener, at tidsånden kan være med til at forklare Photios' ensidige fokus på klarheden. For Photios har Arrians historiske prosa været særligt eksemplarisk for en transparent skrivemåde, men også andre fandt den efterstræbelsesværdig, som fx en anden Kirkelærer, Johannes af Damaskus (d. 749). Alt dette kan ses som et udtryk for en 'ikonofil' tendens i byzantinske repræsentationsteorier, der fremskrev det materielle frem for det metaforiske.¹³ Med dette skal vi forstå en hermeneutik, der mener, at et givet materiale (både ikoner og tekster) meddeler en sandhed, der skal afkodes af og ikke på forhånd ekspliciteres for beskueren eller læseren. Arrians tekster havde den

7. Photios' inklusion af disse forfatter kan ses i kontrast til fortolkninger af dem i tidligere tider. Fx anser satirikeren Lukian både Herodot og Ktesias for at være de helt store løgnere (Luc. *VH* 1.3); på en herlig fantasirejse gennem græsk finkultur sejler han endda forbi en ø, hvor de to bliver straffet for deres løgne (Luc. *VH* 2.31).

8. Schamp 2010: 668–71.

9. Phot. *Bibl.* kodeks 58.17a. οὗτος (= Arrian) δὲ συντάττει πάντων ἄμεινον καὶ τὰ κατὰ Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα[.]

10. Papaioannou 2009: 22.

11. Phot. *Bibl.* kodeks 92.73a. Ἔστι μὲν οὖν ὁ ἀνὴρ οὐδενὸς τῶν ἄριστα συνταξαμένων ἱστορίας δεύτερος· ... καὶ ἀπλῶς, εἴ τις κατ' αὐτὸν ἐπὶ τοὺς ἱστορικοὺς ἀναχθείη λόγους, πολλοὺς καὶ τῶν ἀρχαίων ἴδοι τῆς αὐτοῦ τάξεως ἱσταμένους ταπεινότερον.

12. Phot. *Bibl.* kodeks 92.73a. ἀπαγγεῖλαι τε γὰρ καὶ μετὰ συντομίας κράτιστος, καὶ παρεκτροπαῖς ἀκαίροις οὐδὲ παρενθήκαις τὸ συνεχὲς τῆς ἱστορίας οὐδαμοῦ λυμαινόμενος, καινοπρεπῆς δὲ συνθήκη λόγου μᾶλλον ἢ λέξει[.]

13. Papaioannou (2009) 23.

nødvendige klarhed, som alligevel kunne afkodes, og hans historiske korpus passede dermed særdeles godt til Photios' opstilling af en ny litteraturkanon. Dette aspekt af Arrian var stærkt medvirkende til, at historikeren vandt stor udbredelse i den græske middelalder.¹⁴

Arrian inden han blev 'big in Byzantium'

Photios tegner følgende portræt over Arrians politiske og intellektuelle karriere:

Denne Arrian var filosof af profession, elev af Epiktet og aktuel i perioderne under kejserne Hadrian, Antoninus Pius og Marcus Aurelius. Han kaldtes 'Xenophon den Yngre'. På grund af sin enorme lærdom (*paideia*) blev han udnævnt til flere politiske embeder og opnåede endelig konsuleembedet. Han skrev også andre værker, deriblandt sin læremesters Epiktets *Forelæsninger* (*Diatribai*), hvoraf vi kender til otte bøger, samt *Samtaler med Epiktet* (*Homiliai*) i tolv bøger. Arrians stil er ligefrem, og han var en sand mester i at imitere Xenophon. Det siges, at han også har skrevet andet, men disse arbejder er ikke kommet os i hænde. Dog er det klart, at han hverken mangler retoriske evner eller gennemslagskraft.¹⁵

Den biografiske skitse kan næsten betegnes som proto-byzantinsk. Den indeholder nogle af de velkendte elementer til at beskrive en ledende græsk-romersk kulturpersonlighed med: et af de højst dannede erhverv (filosof) kombineret med en 'klassisk' forløber (Xenophon) og vigtige poster i det romerske statsapparat. Specielt Photios' fokus på Arrians bearbejdning af Epiktet henleder tankerne på Xenophons bevaring af Sokrates' minde i *Forsvarstalen* og hans *Erindringer*. Photios har yderligere afgrænset udvalget af Arrians værker ved at nævne at han ikke kender til andre (*οὐπω εἰς ἡμετέραν ἀφίκετο γνώσιν*); ergo er Photios' udvalgt det, man skal læse og kende. Da vil

14. Jouanno (2018) 187. Jf. Goukowsky (2022) ccvii-ccxxvi om teksttraditionen for flere af Arrians værker.

15. Phot. *Bibl.* kodeks 58.17b. Οὗτος ὁ Ἀρριανὸς φιλόσοφος μὲν ἦν τὴν ἐπιστήμην, εἰς τῶν ὁμιλητῶν Ἐπικτήτου, κατὰ δὲ τοὺς χρόνους Ἀδριανοῦ καὶ Ἀντωνίνου τοῦ Πίου καὶ Μάρκου τοῦ Ἀντωνίνου ἐγνωρίζετο. Ἐπυνόμαζον δὲ αὐτὸν Ξενοφῶντα νέον. Διὰ δὲ τὸ τῆς παιδείας ἐπίσημον ἄλλας τε πολιτικὰς ἀρχὰς ἐπιστεύθη, καὶ εἰς τὸ τῶν ὑπάτων ἀνέβη τέλος. Ἐγραψε δὲ βιβλία καὶ ἕτερα, τῶν μὲν Διατριβῶν Ἐπικτήτου τοῦ διδασκάλου ὅσα ἴσμεν βιβλία ὀκτώ, τῶν δὲ ὁμιλιῶν τοῦ αὐτοῦ Ἐπικτήτου βιβλία δώδεκα. Ἰσχυρὸς δὲ τὴν φράσιν ἐστὶ καὶ μιμητὴς ὡς ἀληθῶς Ξενοφῶντος. Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ ἕτερα γράψαι, ἃ οὐπω εἰς ἡμετέραν ἀφίκετο γνώσιν. Δῆλον δὲ ὡς οὐδὲ ῥητορικῆς σοφίας τε καὶ δυνάμεως ἀπελίπετο.

man kunne forstå, at Arrian simpelthen var en græsk kulturbærer, der genrejste en stærk litterær tradition, mens han bidrog til kejserdømmets velstand. Og alt sammen før Konstantinopels grundlæggelse i 325. På denne måde gjorde Photios Arrian til en rollemodel for sin læserskare, sådan at de let kunne spejle sig i (dele af) værdisættet.

Photios' biografi er naturligvis selektiv,¹⁶ men selv i dag er det svært at tilbyde eksakt og komplet dækning. Vi kan kun sammenstykke Arrians livsforløb i glimt, for vi har kun få håndfaste beviser for hans virke.¹⁷ Arrian blev født omkring år 90 f.Kr. og voksede op som romersk bedsteborger i provinsen *Bithynia*, hvis hovedby var Nikomedia (nutidens İzmit i Tyrkiet). Omkring 108 f.Kr. studerede han som nævnt hos den stoiske filosof Epiktet, og allerede i 110 finder vi ham i Delphi i officielt øjemed. I 129/30 f.Kr. fungerede han som en slags suppleant-konsul (*consul suffectus*), hvilket var en betydeligt lavere hæder i kraft af, at Arrian ikke lagde navn til konsulåret. Efter konsulatet blev han i en årrække udstationeret som guvernør i den romerske provins Capadocia.¹⁸ Han nævnes igen som archont i Athen i 145/46 f.Kr.. Det vides ikke, hvor længe Arrian opholdt sig i byen, men det er ikke umuligt, at han blev dér indtil den tidligt i Marcus Aurelius' regering. Herefter ophører sporet, som ellers var begyndt tæt ved Photios' hjemstavn.

Det er for nyligt blevet foreslået, at det først var i Athen, at Arrian begyndte på sin omfattende historiske produktion.¹⁹ Det er en interessant fortolkning, eftersom den fortæller en historie: før Athen havde Arrian en politisk karriere, hvor han kunne dyrke et litterært slægtskab til Xenophon,²⁰ men så snart han indtrådte i det athenske archont-embede, kunne han løbe linen ud med denne sidestilling.²¹ En sådan selviscenesættelse kan umiddelbart virke besynderlig for nutidige læsere, men det gjaldt for Arrian og hans samtidige om at forsøge at overgå de klassiske forbilleder ved at genan-

16. Goukowsky (2022) xv–xxi gennemgår Photios' læsning af Arrian med henblik på hvad man historisk kan udlede om Arrians liv og karriere. Jf. Stadter (1980), Lagerström (2003) 9–14.

17. Samlet hos Djurslev, Manly & Christensen (2014) 3–4.

18. Belagt bl.a. hos Cass. Dio 69.15.1. *τὰ δὲ καὶ Φλάουιον Ἀρριανὸν τὸν τῆς Καππαδοκίας ἄρχοντα*[.] Jf. Sørensen (2014) 1.

19. Goukowsky (2022) xcvi–cxii.

20. Som det fremgår af Arrians egne værker, fx *Cont. Alan.* §10, §22 og *Peripl. M. Eux.* passim.

21. Der findes bl.a. en dobbelt-herme fra Athen, som gengiver portrætter af Xenophon og muligvis Arrian. Se Strazdins (2023) 52 (*Glypta* 538, Athens Arkæologiske Museum).

vende stiltræk og indhold fra dem i et sammensurium, som nærmest virker postmoderne. Denne tidsånd blev senere kaldt den anden sofistisk (ca. 60-230 e.Kr.)²² for igen at bygge bro til et klassisk forlæg, nemlig sofisternes.

De 'nye' sofister, som Dion fra Prusa (ligeledes en by i Bithynien) eller eunukken Favorinos fra Arelate (Arles i Frankrig),²³ deltog i en udpræget 'performancekultur'. Den foregik på tværs af imperiet, hvor man afholdt showprægede forelæsninger for store skarer om emner fra den etablerede litterære kanon. Dette kulturelle fænomen influerede litteraturen, som blev helt mættet af genskrivninger af denne sære fortid, hvor blandt andre Homer, Sappho, Alexander og heltene fra den trojanske krig gik igen side om side. Selvom tidens tekster kan være underholdende læsning, var kompositionerne bestemt ikke for sjov: der var en masse på spil for sofisternes, som i tilfælde af succes kunne gøre politisk karriere, opnå stor rigdom, eller sikre sig ansættelse ved højere læreanstalter.²⁴

Traditionelt er Arrian ikke blevet betragtet som en del af de sofistiske miljøer, fordi forskere har læst ham som en historisk kilde, dels til Epiktets lære og dels til Alexander-historie. I nyere forskning er der igen gjort meget ud af dette, men nu er ræsonnementet, at Arrian var en selvstændig, stilbevidst og seriøs historiker, som netop kritiserede tidligere historieskrivning.²⁵ Men det er at ignorere de tydelige tegn på det modsatte. Vi har allerede nævnt Xenophon som forgænger. Det er tydeligt, at Arrians interessepunkter i nogle værker blev dikteret af netop Xenophons interesser. Det skal også siges, at Arrian behandlede samtidige sofisterner. For eksempel fremgår det af en anekdote hos Cornelius Fronto i et brev til ingen ringere end kejser Antoninus Pius, at magtfordelingen efter Alexanders død i Babylon var et emne, man behandlede i deklamationer.²⁶ Det var en type tale, der fungerede som en slags fiktiv retstale, hvori forfatteren indtog en historisk rolle og argumenterede for (eller imod) et bestemt synspunkt eller handling. I Frontos konkrete tilfælde: "skal Babylon ødelægges efter Alexanders død?". Det giver god mening, at romerske embedsmænd skulle have haft brug for at øve sig i at debattere, hvordan man bedst inddelte et enormt rige, når der opstod et

22. Dette omdebatterede begreb optræder for første gang i Philostr. *VS* 1.481.

23. Dio: Philostr. *VS* 1.7 (487–88); Favorinos: Philostr. *VS* 1.8 (489–92).

24. Skrevet med et nik til den mesterligt koncise gennemgang hos Schwartz (2011) 1–4.

25. Se fx Leon (2021), jf. anmeldelsen i *Bryn Mawr Classical Review* 2023.01.03 (Djurslev).

26. Fronto, *Ep.* 2.111 (§ 11) Haines.

magtvakuum. Temaet optræder da også i en lang række Alexander-relaterede tekster fra romersk kejsertid og tages også under behandling hos vores forfatter.

Arrian og arvefølgekrigene efter Alexander

Den anden sofistiks syrede historiesyn udgør altså en del af baggrunden for Arrians intense interesse i Alexander og hans efterfølgere, de såkaldte diadocher (eller diadoker).²⁷ Få skrev så koncentreret om perioden som Arrian: han affattede ikke færre end syv bogruller om Alexanders invasion af det persiske imperium; en særskilt monografi om Indien, der byggede på et vidnesbyrd fra én af Alexanders admiraler, Nearchos fra Kreta; og altså de ti bogruller om tiden efter Alexander.²⁸ Han brugte dermed mange flere ord på en relativt kort periode (323-320/19 f.Kr.) end Alexanders noget længere togt (334-323 f.Kr.). Denne fordeling har måske at gøre med mængden af historiske begivenheder og skiftende politiske aktører blandt diadocherne, hvorimod Alexander-historien primært fulgte én hærs march. Men det er også påfaldende, at Arrian ikke bevæger sig særligt langt væk i tid fra Alexander selv. Derudover gælder det særligt for sidstnævnte værk, at Arrian imiterede Xenophon. *Alexanders Anabasis* henviser konstant til Xenophons *Anabasis*, særligt i de første bøger, hvor en del af handlingen udspiller sig de steder, hvor Xenophon oprindeligt havde marcheret. Det er også værd at bemærke, at både Arrian og Xenophon organiserede deres respektive march-narrativer i syv bøger.

Arrians 'trilogi' om Alexander er naturligvis ikke kun digtet frit efter Xenophon, men bygger også på et nøje udvalgt kildemateriale. Som historiker var Arrian eksplicit omkring dette arbejde, hvilket i manges øjne har gjort ham mere troværdig. Vi skal dog ikke regne Arrian for en af vores kolleger, for han har tydeligvis haft helt andre standarder. Eksempelvis har han omarbejdet kildematerialet på sine egne litterære præ-

27. Asirvatham (2017) 483–84.

28. Denne opfølger-genre er kun kendt fra få fragmentariske værker, som fx Dionysios af Milet *BNJ* 687 F1. Han skrev en *Begivenheder efter Dareios (ta meta Dareion)*, der nok refererer til Kong Dareios d. 1. af Persien (550-486 f.Kr.), eftersom Dionysios antages at have været aktiv før Herodot.

misser, særlig hvad angår fremstillingsform og idiomatik.²⁹ På trods af det bliver udvælgelsen af materialet vigtigt, fordi vi ofte ser, at Arrian gik sine egne veje. I *Anabasis* brugte han f.eks. hidtil ukendte førstehåndskilder, Aristoboulos og Ptolemaios, mens han samtidig rapporterede, hvad han anså for troværdige historier.³⁰ Med hensyn til *Begivenhederne efter Alexander* kan vi se, at Arrians gengivelse afviger en del fra andre historiske udlægninger, bl.a. gennemgangene hos universalhistorikerne Diodor af Sicilien (bog 18-20) og galleren Pompejus Trogus, som er bevaret i en forkortet version af den ellers ukendte Justinus (bog 13-15). Diodor nævner i flæng sine kilder, heriblandt Hieronymos af Kardia (364-360 f.Kr.),³¹ en vigtig hofhistoriker hos flere af diadocherne, specielt landsmanden Eumenes, og senere Antigonidernes fraktion. Desværre afviger Arrians narrativ meget, hvilket gør det svært at identificere et enkeltstående forlæg, også selvom Arrian måske havde brugt dele af Hieronymos til karakteriseringen af Eumenes. Arrians kildebrug giver derfor et andet historisk perspektiv, som gør hans *Begivenheder efter Alexander* til et værdifuldt værk.

Begivenheder efter Alexander behandler en ellers dårligt dækket periode af antik historie. Det skyldes blandt andet den turbulente tid i kølvandet på Alexanders død.³² På sit dødsleje skulle den nyligt kronede verdenshersker angiveligt have sagt, at han forudså spektakulære gravlege efter sin død, og det fik han ret i. Fra 323 f.Kr. til ca. 300 f.Kr. foregik der intense magtkampe på tværs af det enorme område, der strakte sig fra Donau i vest til Indusfloden i øst. Selvom kong Philip d. 3. (359-317) og Alexander d. 4. (322-309) regerede af navn, herskede der ingen orden, for enhver diadoch gjorde krav på sin del af riget. Det blev dog alligevel først i 306 f.Kr., at Antigonos udråbte sig til konge sammen med sønnen Demetrios, hvorefter de straks blev udfordret af andre, som havde tjent under Alexander, fx Seleukos (358-281 f.Kr.) og Ptolemaios (367-282

29. Schunk (2019) er et gennemgribende filologisk studium af Arrians rolle i fremstillingen af Nearchos' indiske kystfart, hvor der argumenteres for, at Arrian reviderede Nearchos' tekst med 'arrianisme' og billedsprog, som skulle henvise til Alexander-historien. Arrian ændrede måske også dialekten til ionisk for at henlede opmærksomheden på den væsentligt ældre omsejlingsgenre *periplous*.

30. Arr. *Anab.* 1 (forord).

31. Ifølge Wheatley (2013) kan Diodoros' gennemgang af forløbet med fordel sammenlignes med den såkaldte *Heidelberg Epitome*.

32. Der hersker så stor forvirring, at selv kronologien er problematisk, hvilket fremgår af den såkaldte 'høje' og 'lave' kronologi. See særligt Boiy (2007), som behandler begge systemer.

f.Kr.). I 301 f.Kr. døde drømmen om at gendanne hele Alexanders kongerige, da Antigonos tabte slaget ved Ipsos-floden i Phrygien. Dette var langt fra enden på urolighederne, men nu begyndte flere efterfølgere at opbygge dynastier med dominans over hver deres territorium: Seleukiderne i Asien, Ptolemæerne i Egypten og Antigoniderne i Makedonien. Disse dynastier bestod mere eller mindre, indtil Roms militærmagt nevvægede sig østpå.³³

Arrian har valgt at behandle den del af historien, hvor Alexanders pludselige død stadig kastede en lang skygge. Det spillede en storpolitisk rolle, selv hvem der var i besiddelse af Alexanders lig. Værkets gennemgående tema er ikke overraskende konflikt, *stasis*. Specielt interessant er de gentagne forsøg på at opdele Alexanders rige ved traktater, som ikke fik lov at stå længe ad gangen. Der skete pludselige forskydninger i magtfordelingen, når nogen forsøgte at gifte sig til legitimitet, eller vigtige aktører mistede livet i slag eller ved snigmord. Der blev så sandelig spillet om tronen efter Alexanders endeligt. Hvis man skulle drage en parallel til netop George R. R. Martins *A Game of Thrones* – en af de helt store fiktive fortællinger om dynastisk krigsførsel i en fjern fortid – ville de hellenistiske arvefølgekrige kun mangle dragerne.

Oversigt over værkets indhold

1. Sommeren 323 f.Kr.: Fordelingen af landområder i Babylon og Perdikkas' udrensning af hæren som baggrunden for den gryende konflikt mellem diadocherne (1-8).
2. 323-322 f.Kr.: Opstande i imperiet: Lysimachos' krig mod Seuthes i Thrakien, Perdikkas' besejring af Ariarathes i Kappadokien og Den Lamiske Krig i Hellas mellem Antipatros og de hellenske bystater (9-13).
3. 322 f.Kr.: De græske politikeres skæbne efter Den Lamiske Krig, samt spartaneren Thibrons mord på Harpalos og krigshandlinger i Kyrene (14-19).
4. 321 f.Kr.: Perdikkas' intriger: forbindelser ved ægteskab, komplot mod Antigonos; Kynanes død (20-24).

33. Mange af disse begivenheder diskuteres i Bosworth (2002).

5. 321-320 f.Kr.: Flytningen af Alexanders lig og begyndelsen på den første dia-
docher-krig; Perdikkas' endeligt i Egypten tidligt i vinteren 320 f.Kr. (25-29).
6. 320 f.Kr.: Fordømmelsen af Perdikkas' fraktion og omfordelingen af områder
ved Triparadeisos (30-38).
7. Sommeren 320/19 f.Kr.: Eumenes' forberedelser til krig med Antigonos i Lillea-
sien; Antipatros' forstærkninger til Antigonos og håndtering af den makedons-
ke hær (39-45).

Om oversættelsen³⁴

Oversættelsen henvender sig til danske læsere, og det forpligter. Vi vil gerne værne om vores fag og det danske sprog ved at gøre 'gode' oversættelser tilgængelige på et læseligt dansk. Det er med dette for øje, at vi stiller Photios' tekst til rådighed på målsproget. Oversættelsen kan dog ikke stå alene, og vi har indarbejdet en række paratekster, såsom en introduktion og et persongalleri til at sætte teksten ind i en større historisk og kulturhistorisk sammenhæng.³⁵ Vi har kun gjort ét enkelt større indgreb i selve teksten, nemlig at indsætte underoverskrifter med det formål at orientere læseren.³⁶

Vores oversættelsesarbejde bygger naturligvis på andres virke. Særligt klassiske filologer har arbejdet med Arrians *Begivenheder efter Alexander*, fordi der findes så mange brudstykker af Arrians egen tekst, bl.a. i en palimpsest i Göteborg.³⁷ Historikere har også brugt teksten til at rekonstruere tidlig hellenistisk historie, hvorfor den har været genstand for både kommentar og oversættelse.³⁸ Dertil kommer al den forskning, der beskæftiger sig med Photios specifikt og byzantinsk litteraturvidenskab generelt.³⁹ I

34. Dette afsnit er inspireret af tankerne om oversættelse hos Bloch (2016a) 5-6, (2016b) 3-9. Det fremgår ikke klart, hvordan forfatteren ønsker, at disse retningslinjer bliver anvendt, men vi har taget dem til overvejelse og brugt dem som gode råd i det følgende.

35. Vi har ikke haft mulighed for at lave et kort, men vi henviser til satrapi-kortet i Strassler & Romm (2010) 491 (ref. map 1).

36. Inspireret af Leroy (2017).

37. For dette palimpsest, se Schröder (1988). Hos Dreyer (1999) 39-41 findes et overblik over andre fragmentariske vidner til Arrians tekst. Disse er alle tilgængelige i *Brill's New Jacoby* samling, dvs. Arrian *BNJ* 156 (Duane Roller).

38. Begge dele findes i udførlig form hos Goralski (1989) (engelsk) og Leroy (2017) (fransk), jf. den italienske kommentar i Simonetti Agostinetti (1993). Arrians tekst blev alment kendt i historisk forskning via Köhler (1890).

39. En koncis forskningsoversigt findes bl.a. hos Wilson (1994).

vores arbejde har vi valgt at fokusere på Photios' læsning af Arrians værk, hvorfor vi oversat Photios' tekst frem for alle de andre fragmenter.

Det normale tekstgrundlag for Photios *Bibliotheca* er Henrys Budé-udgave, men der findes en markant bedre tekstkritisk udgave af Arrian-delen, nemlig Roos-Wirths hos Teubner. Hoveddelen af oversættelsen bygger derfor på Roos-Wirths tekstgrundlag, angivet med den 'lave' nummerering i klammerne, dvs. 1-45. De har dog ikke medtaget Photios' endelige vurdering, hvorfor vi bruger Henrys udgave til denne del, dvs. side 73a (i Immanuel Bekkers paginering). For god ordens skyld har vi også angivet de andre sidetal, som de fremgår af den 'høje' nummerering, dvs. 69a-73a. De er et forstyrrende element i teksten, men vi har inkluderet dem, for at læseren let kan orientere sig i originalteksten. Det giver også fagfæller bedre mulighed for at vurdere oversættelsen.

Vi har ikke oversat teksten ord for ord, men med blik for helheden og det læsevenlige udtryk. Senere græsk prosa kan være komprimeret, og Photios' sprog er ingen undtagelse. Vi har forsøgt at gengive den ordknappe, tekniske stil, men flere steder har vi dog set os nødsaget til at bryde de lange perioder op for at gøre teksten mere læsevenlig. Photios er desuden meget repetitiv, hvilket vi har forsøgt at bløde op med sproglig variation, fx i ordvalg. Ordvalget er dog foretaget uden at afvige fra tekstens betydning. Photios' formuleringer bliver sværest at læse i den endelige vurdering af Arrian, fordi han bruger terminologi fra byzantinsk retorik.⁴⁰ Desuden overtager han også noget af Arrians militære vokabular, som er notorisk svært at gengive på dansk uden at lyde gammeldags. Her har vi valgt at give vores eget bud, men også at gengive den græske term i transskriberet form. Det skal dog nævnes, at Photios generelt er meget beskrivende, hvilket er med til at gøre hans skrivestil lettere at forstå, selv for klassiske filologer der ikke normalt beskæftiger sig med så sen en sprogdragt.⁴¹

Det er klart, at oversættelsen er udtryk for det muliges kunst. Der ligger flere begrænsninger i at læse én anmeldelse, når vi ikke har adgang til det værk, den anmelder. Vi kan sige en del om Photios' læsning, men ikke særligt meget om hvordan

40. Vi har benyttet en del nyttige hjælpemidler til denne opgave, men dog ingen over Sophocles (1900).

41. Djurslev har tidligere arbejdet med dette og andre referater af Arrian hos Photios, hvorimod Jørgensen ikke havde et større kendskab til Photios; det blev dog opbygget i løbet af samarbejdet i vinteren 2022–23. Vi er nået til enighed om oversættelsens ordlyd ved løbende interaktion og revision af teksten.

Arrian gengav en specifik historisk episode, eller hvorfra han havde sin information. Selvom Photios priser skrivestilen, giver referatet i sig selv ingen videre indsigt i denne stil. Vi kan først se, at Arrian mestrede forskellige dialekter, genrer og stillejer, når vi læser de overleverede tekster i forfatterskabet, som *Anabasis* (attisk) og *Om Indien* (ionisk).

Vi har set os nødsaget til at afgrænse emnet, fordi der næppe kan gives en udtømmende behandling af Photios, Arrian og tidlig hellenistisk historie på denne plads. Vi har også vurderet, at vi ikke vil drage detaljerede paralleller til megen anden antik eller byzantinsk litteratur, fx andre kilder til hellenistisk historie, for langt størstedelen er slet ikke tilgængelig på dansk.⁴² Ikke desto mindre mener vi at have produceret ny viden ved at give dansk-læsere adgang til både en antik og en middelalderlig græsk tekst, som ikke før har været oversat til dansk.⁴³ Vi har forsøgt at formidle tre dimensioner af græsk historie og kulturhistorie, som ikke ofte er beskrevet i dansk forskning generelt og som typisk ligger i den yderste periferi af de relevant historiske og sproglige fag i gymnasiet. Vi håber, at oversættelsen vil skabe interesse, og der er oplagte perspektiver i at arbejde videre i disse dimensioner eller med de specifikke områder, særligt Arrian, som er et centralt antikt forfatterskab.

42. Det er på trods af, at der har været mange gode initiativer til at belyse denne periode, fx det omfattende videnskabelige projekt om Hellenisme (se serien 'Hellenismestudier' ved Aarhus Universitetsforlag).

43. Martin Clarentius Gertz (1844-1929) medtog desværre ikke *ta met' Alexandron* i sin udgivelse af Alexander-relaterede tekster (Gertz 1913-15).

Photios' referat af Arrian af Nikomedia, *Begivenheder efter Alexander*

[1][69a] *Begivenheder efter Alexander*, i ti bøger, er også skrevet af Arrian, hvori han behandler både hærens opstand og udnævnelsen af Arridaios til konge (han var søn af Thessalieren Philina og Alexanders far, Philip). Udnævnelsen blev stadfæstet på den betingelse, at Alexanders barn, som Roxane skulle til at føde, skulle regere sammen med Arridaios. Det var hvad der skete da barnet så dagens lys. Hæren udråbte Arridaios til konge og gav ham navnet Philip.

Fordeling af imperiet i Babylon (sommeren 323 f.Kr.)

[2] Der opstod indbyrdes uoverensstemmelser mellem infanteriet og rytteriet, af hvem de vigtigste blandt rytterne og generalerne var Perdikkas, søn af Orontes; Leonnatos, søn af Anthos; Ptolemaios, søn af Lagos; og deres underordnede var Lysimachos, søn af Agathokles; Aristonous, søn af Peisaios; Pithon, søn af Krateuas; Seleukos, søn af Antiochos; og Eumenes fra Kardia. Disse fremtrædende personligheder kommanderede rytteriet, mens Meleagros var leder af infanteriet. [3] Der blev ofte sendt meddelelser mellem infanteriet og lederne af rytteriet, som havde udnævnt kongen. De nåede endelig til enighed om følgende ordning. Antipatros skulle være general (*stratēgos*) for de europæiske dele af riget. Krateros skulle være stedfortræder (*prostatēs*) for Arridaios' regering. Perdikkas skulle holde embedet over tusindmandsgruppen,⁴⁴ som Hephaistion havde anført — den egentlige magt over hele kongeriget. Endelig skulle Meleagros være Perdikkas' underordnede (*hyparchos*).

[4] Under påskud af at rense ud i hæren arresterede Perdikkas de mest fremtrædende personer bag sammenstødet, der netop havde fundet sted. Han samlede dem og slog dem ihjel i Arridaios' påsyn, som var det på kongens ordrer. Dette skabte frygt blandt de resterende tropper. Kort efter dræbte Perdikkas også Meleagros. [5] På grund af disse tiltag blev Perdikkas mistænkeliggjort af alle, og han nærede selv mistillid til dem. Alligevel valgte han at uddele satrapier til dem, der så skævt til ham, og fik det til at se ud som om, det var på Arridaios' befaling. Ptolemaios, søn af Lagos, blev pålagt at regere over Egypten, Libyen og alle de områder, der grænsede op til Arabien, mens

44. Ordret: at Perdikkas skulle være "chiliarch over chiliarchiet" ().

Kleomenes, der havde været udpeget til at regere over dette satrapi siden Alexanders tid, blev pålagt at være Ptolemaios' underordnede (*hyparchos*). Laomedon fik Syrien der grænser op til Arabien, Philotas fik Kilikien og Pithon fik Medien. Eumenes af Kardia fik Kappadokien, Paphlagonien og alt landet langs Sortehavet, der grænser op til den græske by Trapezunt, Sinopes koloni. [6] Pamphylien, Lykien og øvre Phrygien gik til Antigonos, [69b] Karien til Kassander, Lydien til Menander, og Phrygien ved Hellesponten til Leonnatos, et område som en mand ved navn Kalas, og senere Demarchos efter Alexanders død fik til opgave at administrere i hans navn. Dette var fordelingen af landene i Asien.

[7] I Europa blev Lysimachos betroet herredømmet over Thrakien og Chersonesos, samt alle folkeslagene ved grænsen til Thrakien der strækker sig indtil Salmydessos ved Sortehavet. Krateros og Antipatros blev tildelt herredømmet over de resterende folkeslag indtil Thrakien, altså illyrierne, triballerne og agrianerne, samt Makedonien, Epiros (indtil Keraunos-bjergene) og hele Hellas.

[8] Således var fordelingen. Mange områder blev ikke omfordelt, hvorfor de forblev under deres lokale ledere, sådan som det havde været under Alexander. Imens dette fandt sted, fødte Roxane en søn, som hæren udråbte til konge.

Opstand i imperiet

[9] Der udbrød konflikt i hele riget efter Alexanders død. Antipatros førte krig mod både athenerne og de andre hellenere, anført af Leosthenes. Selvom Antipatros først led nederlag og kom i vanskeligheder under en belejring, sejrede han senere hen. Men Leonnatos blev dræbt, fordi han forsøgte at komme Antipatros til undsætning.

[10] Lysimachos blev også dræbt på trods af, at han udmærkede sig.⁴⁵ Han gik udover sine beføjelser og med en lille styrke lavede han et dumdrigt angreb på thrakeren Seuthes.

[11] Perdikkas førte også krig mod kappadokeren Ariarathes, fordi han ikke ville afstå regeringsmagten til Eumenes, som havde fået den betroet. Da Perdikkas havde besejret ham i to slag, arresteret og hængt ham, overdrog han magten til Eumenes.

45. Lysimachos' død er faktisk forkert, hvorfor Roos-Wirth foreslår, at Photios (eller en anden afskriver) har begået en fejl ved at anføre verbet, *ἀνῆρέθη*.

[12] Krateros indgik et forbund med Antipatros mod hellenerne, hvilket forårsagede, at de besejrede dem. Herfra blev alt hvad Krateros og Antipatros måtte pålægge dem, udført uden tøven. Dette er indholdet frem til femte bog.

Store personligheders skæbner i kølvandet på Den Lamiske Krig (323-322 f.Kr.)

[13] I sjette bog udlægger Arrian hvordan Demosthenes, Hyperides og deres respektive kredse, deriblandt Aristonikos fra Marathon og Himeraios (Demetrius af Phalerons broder), først flygtede fra Athen til Aigina. Under deres ophold dér blev de på Demades' forslag dømt til døden af Athens befolkning, og Antipatros eksekverede dommen.

[14] Arrian beskriver også hvorledes Archias fra Thurioi, som havde hjulpet til med henrettelserne, sluttede sit liv i ekstrem fattigdom og vanære. [70a] Han fortæller også om Demades, som ikke lang tid efter blev ført til Makedonien og slået ihjel på Kassanders befaling. Det skete, efter at hans egen søn var blevet taget fra ham. Kassander gav den forklaring, at Demades havde hånet hans far Antipatros ved at skrive til Perdikkas, at han ville frelse hellenerne fra den rådne og forældede lænke, som holdt dem fast.

[15] Deinarchos fra Korinth agerede anklager. Sådan betalte Demades med rette den fulde pris for sin korruption, forræderi og upålidelighed.

[16] Arrian skildrer lakedaimoneren Thibrons mord på Harpalos. Thibron tilranede sig resten af den formue, som Harpalos havde taget med sig på flugten til Athen. Denne skat havde Harpalos oprindeligt stjålet fra Alexander, mens kongen endnu levede. Med disse midler drog Thibron først til Kydonia på Kreta efter mordet. Herfra rejste han til Kyrene med en hær på 6000. Han var blevet opfordret til dette af nogle eksilerede folk fra Kyrene og Barke. [17] Efter mange kampe og adskillige intriger, hvor han af og til sejrede og andre gange led nederlag, måtte han til sidst flygte. Han blev pågrebet af nogle libyske ryttere og bragt til olyntheren Epikydes i Teucheria. Epikydes havde fået til opgave at administrere denne by af Ophellas. Han var en makedoner, som var blevet udsendt af Ptolemaios, søn af Lagos, for at støtte for kyrenerne. [18] Teucherterne torturerede Thibron med Ophellas' tilladelse og sendte ham til hængning i kyrenernes havn. [19] Men eftersom Kyrene stadig var plaget af politisk splittelse, kom Ptolemaios selv dertil og fik skabt orden, hvorefter han sejlede tilbage igen.

Situationen i den makedonske lejr: Perdikkas' giftermål, Kynane's mord og flytningen af Alexanders lig

[20] Perdikkas smedede rænker mod Antigonos ved at stævne ham for retten. Men da Antigonos allerede havde opdaget, hvad Perdikkas pønsede på, mødte han ikke op. Dette førte til fjendskab mellem dem.

[21] I denne situation ankom både Iollas og Archias til Perdikkas fra Makedonien med Antipatros' datter Nikaia, for at han skulle tage hende til ægte. Dog sendte Olympias, Alexanders mor, datteren Kleopatra til Perdikkas i den overbevisning, at hun allerede havde indgået en forlovelse. Eumenes af Kardia rådede ham til at ægte Kleopatra, mens hans bror Alketas rådede ham til at gifte sig med Nikaia. Forslaget om forlovelse med Nikaia vandt.

[22] Ikke lang tid efter fandt mordet på Kynane sted, som Perdikkas og hans bror Alketas stod bag. [70b] Kynane havde samme far som Alexander, Philip, men havde en anden mor, Eurydike. Kynane var gift med Amyntas, som Alexander slog ihjel før han rejste til Asien. Amyntas var søn til Perdikkas, Philips bror, således at den myrdede Amyntas var Alexanders fætter. [23] Kynane førte sin egen datter Adea — som senere skulle ændre navn til Eurydike — til Philip Arridaios for at de kunne troloves. De blev senere gift på Perdikkas' insisteren for at stoppe makedonernes opstand, der for alvor var bluset op i kølvandet på mordet af Kynane.

[24] Antigonos flygtede til Antipatros og Krateros i Makedonien. Her fortalte han dem om det komplot Perdikkas havde lagt imod ham, og hvordan samme behandling ventede dem alle. Han berettede i overdrevne vendinger om mordet på Kynane. Derved opildnede han dem til at gå i krig med Perdikkas.

[25] Arridaios, som vogtede Alexanders lig, tog det med sig fra Babylon. Stik imod Perdikkas' planer, bragte han det via Damaskus til Egypten og Ptolemaios, søn af Lagos. Han formåede at flytte liget efter hensigten, selvom han blev mødt med mange forhindringer af Perdikkas' håndlanger, Polemon.

Begyndelsen på den første krig mellem diadocherne

[26] Imens bragte Eumenes gaver fra Perdikkas til Kleopatra i Sardes, fordi Perdikkas havde besluttet at sende Nikaia bort og tage Kleopatra til ægte i hendes sted. Da lydiens satrap Menander afslørede dette for Antigonos, og han videreformidlede nyheden til

Antipatros og Krateros, blev trangen stadig større til at føre krig imod Perdikkas. Derpå krydsede Antipatros og Krateros Hellesponten fra det thrakiske Chersonesos og fik bestukket dem, der bevogtede strædet, via et sendebud. De sendte også bud efter Perdikkas' allierede, Eumenes og Neoptolemos. Neoptolemos lod sig overtale, hvorimod Eumenes afviste budbringerne.

[27] Neoptolemos kom under Eumenes' mistanke, og det trak op til krig mellem de to; Eumenes vandt den overlegent. Med få soldater flygtede Neoptolemos til Antipatros og Krateros. Han overtalte dem til at indgå en alliance med ham, hvor han og Krateros skulle angribe Eumenes sammen. Derpå de bekrigede Eumenes i fællesskab. Eumenes vandt igen med sine snedige påfund. Han gjorde nemlig alt han kunne for at skjule det for sine tropper, at Krateros førte krig mod ham, sådan at de ikke, afskrækket af Krateros' omdømme, enten skulle tilslutte sig ham eller blive modløse, hvis de fortsat forholdt sig loyale overfor ham. [71a] Selvom han blot var en sekretær fik Eumenes dræbt Neoptolemos, en general med god krigserfaring. Krateros derimod blev slået ihjel af nogle Paphlagonere, fordi han kastede sig hensynsløst ud i kampen og fór omkring, så at han blev bemærket. Han blev dræbt, før han blev genkendt, selvom han havde taget sin hjelm af. Ikke desto mindre vendte infanteriet tilbage fra slaget i god behold og kom til Antipatros, hvilket opmuntrede ham gevaldigt til trods for den store skuffelse over Krateros' nederlag.

[28] Perdikkas drog mod Egypten via Damaskus sammen med kongerne og hæren for at bekrige Ptolemaios. Han rettede anklager mod Ptolemaios, som offentligt afviste dem. Rådet fandt ikke anklagerne retfærdige; men Perdikkas gik alligevel i krig på trods af flertallets modvilje. Efter at have lidt to nederlag blev Perdikkas ikke kun voldsomt hård ved dem, som ville gå over til Ptolemaios' side, men han opførte sig også mere arrogant, end det sømmer sig for en general at agere overfor sin hær. Han blev dræbt af nogle af sine egne ryttere fra hæren, som han forgæves forsvarede sig imod.

Magtens fordeling efter Perdikkas' endeligt

[29] Efter Perdikkas' død krydsede Ptolemaios Nilen for at komme i audiens hos kongerne. Han forsonede sig ikke kun med kongerne selv, men også alle soldaterne fra Makedonien ved at stemme dem mildt med gaver og anden god behandling. Han gjorde det også tydeligt, at han sørgede sammen med Perdikkas' venner og bestræbte

sig på med ethvert middel at fjerne frygten blandt alle de makedonere, der stadig befandt sig i en vis fare. Af den grund opnåede han et godt omdømme både i øjeblikket og for eftertiden.

[30] Makedonerne blev sammenkaldt til en rådslagning, hvor Pithon og Arridaios blev udnævnt til fungerende anførere for hele hæren i Perdikkas' sted, mens der blev afsagt dom over de godt halvtreds soldater der havde støttet Eumenes og Alketas, især i forbindelse med Krateros' død under makedonernes indbyrdes stridigheder. Antigonos blev hidkaldt fra Cypern for hurtigst muligt at slutte sig til kongerne, og Antipatros blev også kaldt dertil.

[31] Endnu inden de var kommet, forlangte Eurydike at Pithon og Arridaios ikke måtte foretage sig noget uden hendes tilladelse. Til at begynde med havde de ingen indsigelser, men senere hen protesterede de imod, at hun på nogen måde deltog i offentlige anliggender. For de skulle nok selv tage hånd om det hele, indtil Antigonos og Antipatros ankom. Så snart de to nåede frem, blev magten overdraget til Antipatros.

[32] Hæren krævede at få udbetalt den løn, som var blevet lovet dem for at deltage i Alexanders erobringstogt. [71b] Antipatros svarede, at han for øjeblikket ikke havde den mængde, men at han ville gennemsøge de kongelige skatkamre og alt, hvad der måtte ligge andetsteds. Han gjorde da alt hvad han kunne på det tidspunkt for ikke at blive udsat for kritik af dem. Men hæren lyttede kun modvilligt til dette budskab. [33] Eurydike pustede til hærens utilfredshed ved at sprede løgne om Antipatros, hvilket startede et mytteri. Både Eurydike (assisteret af skriveren Asklepiodoros og Attalos) talte nu imod ham i fuld offentlighed. Antipatros undgik med nød og næppe en lynchning, fordi han fik Antigonos og Seleukos til at tale til forsamlingen og dæmpe gemytterne. Derved bragte de også sig selv i fare. Antipatros slap uskadt derfra og nåede hen til sin egen lejr. Han beordrede lederne af rytteriet til at samle sig om ham, og da opstanden endelig havde lagt sig, blev han genvalgt til at regere, som førhen.

Reorganisering af riget ved Triparadeisos

[34] Antipatros foretog selv en fordeling af Asiens territorier, hvor han i nogle tilfælde videreførte den gamle fordeling, mens han andre steder følte sig tvunget af øjeblikkets omstændigheder til at foretage ændringer. Ptolemaios fik Egypten, Libyen, området hinsides og alt det land mod vest han kunne erhverve sig ved spyddet. Laomedon af

Mitylene blev betroet Syrien. Antipatros udpegede Philoxenos til hersker over Kilikien, som han tidligere stod i spidsen for. [35] Af de øvre satrapier tildelte han Mesopotamien og Arbela til kongens bror Amphimachos,⁴⁶ mens han gav Seleukos Babylonien. Han gav magten over hele Susiana til Antigenes, som var den første til at angribe Perdikkas og var leder af Agyraspiderne, den makedonske deling med sølvskjolde. Han cementerede Peukestes' position i Persien. Han uddelte Karmanien til Tlepolemos, Medien (indtil de Kaspiske Porte) til Pithos, og parthernes territorium til Philip.

[36] Antipatros indsatte Stasander i embedet som guvernør over areiernes og drange- nernes område; Stasanor fra Soloi over Baktrien og Sogdiana; og Sibyrto over Arachosien. Parapamisadas gik til Oxyartes, Roxanes far; området ved Parapamisadas der grænsede op til indernes land tilfaldt Pithon, søn af Agenor; [72a] de øvrige indiske satrapier, det ene langs Indus-floden og Patala, den største af de indiske byer, blev tilstået den indiske kong Poros, hvorimod området omkring Hydaspesfloden blev givet til en anden konge i området, Taxiles. Det ikke var let at udskifte dem, fordi Alexander oprindeligt havde givet dem magten over disse områder, og de havde en stor militær styrke. [37] Antipatros gav Nikanor Kappadokien nord for Taurus-bjerget, mens øvre Phrygien, Lykaonien, Pamphylien og Lykien gik til Antigonos som førhen. Han tildelte Asander Karien; Kleitos Lydien; og Arridaios Phrygien ved Hellesponten. [38] Han beordrede Antigenes til at hjembringe skattene, der befandt sig i Susa og forsynede ham til dette formål med størstedelen af de tretusinde makedonere, der var de mest oprørslystne. Som kongens livvagter udnævnte Antipatros Autolykos, søn af Agathokles; Amyntas, søn af Alexander og bror til Peukestes; Ptolemaios, søn af Ptolemaios; og Alexander, søn af Polyperchon. Han udnævnte sin egen søn Kassander til embedet som leder (*chiliarch*) af tusindmandsrytteri, og han gjorde Antigonos til general over de styrker, der tidligere havde været underlagt Perdikkas. Han pålagde også Antigonos at beskytte og tjene kongerne, samt at afslutte krigen med Eumenes, hvilket var hans eget ønske. Antipatros vendte selv hjem og modtog stor ros på grund af sine mange tiltag. Her når niende bog sin ende.

46. Der er ikke tale om Arridaios' bror, men Amphimachos var bror til en anden ved navn Arridaios, deraf forvekslingen. Se persongalleriet nedenfor.

Grækeren Eumenes gør modstand

[39] I tiende bog fortæller Arrian, hvorledes Eumenes forberedte sig til krig fordi han fandt ud af, hvad der var sket med Perdikkas, hvorfor makedonerne havde erklæret ham som fjende. Arrian beretter også at Perdikkas' bror, Alketas, flygtede på grund af hans død. Endvidere fortælles det hvordan Attalos også selv flygtede og tilsluttede sig de andre flygtninge. Han havde været den næstkommanderende i oprøret mod Antipatros. En hær bestående af titusinde fodfolk og otte hundrede ryttere sluttede sig til ham. Ydermere skildrer Arrian i bogen, hvordan Attalos med sin hær forsøgte at erobre Knidos, Kaunos og Rhodos, men at de blev slået voldsomt tilbage af rhoderne under admiralen Demaratos' kommando.

[40] Arrian skriver også, at Eumenes var parat til at gå i kamp, mens Antipatros var på vej til Sardes, men Alexanders søster, Kleopatra, rådede Eumenes til at trække sig ud af byen. Hun ønskede ikke at falde i unåde blandt makedonerne ved at involvere dem i krigen. Han blev overtalt. [72b] Da Antipatros ankom, kritiserede han alligevel Kleopatra for hendes venskab med Eumenes og Perdikkas. Hun svarede igen på disse tiltaler på en måde der var skarpere end hvad der sømmer sig for hendes køn, og udfordrede ham i mange andre henseender, men til sidst skiltes de på fredelig vis.

[41] Arrian anfører, at Eumenes gjorde sin egen hær velhavende ved at lave et uventet angreb mod de nærliggende områder, hvorfra han samlede krigsbytte og penge. Han sendte ambassadører til Alketas og hans allierede med et ønske om at slå deres styrker sammen og således bekæmpe deres fælles fjende. Men i sidste ende lod de sig ikke overtale på grund deres uenigheder.

Arrian fortæller, at Antipatros endnu ikke havde mod på at bekrige Eumenes og sendte i stedet Asander for at bekæmpe Attalos og Alketas. Asander blev dog besejret i et slag, der næsten endte uafgjort.

Slutningen på værket: stemningen i den makedonske lejr og Antipatros' hjemkomst

[42] Arrian skriver, at Kassander havde en uoverensstemmelse med Antigonos og måtte stoppe sin dårlige behandling af ham på Antipatros' befaling. Under en sammenkomst i Phrygien overtalte Kassander dog sin far til ikke at lægge afstand til kongerne og at være på vagt for Antigonos. Men denne mand holdt enhver mistanke fra døren på den bedst mulige måde ved sit mådehold, opførsel og udmærkelse. [43] Antipatros lod

sig formilde og forsynede Antigonos med følgende andel af de styrker, som havde ledsaget ham til Asien: et infanteri på 8500 makedonere, lige så mange ryttere og halvdelen af deres elefanter, dvs. 70. Denne styrke skulle gøre det lettere at vinde en krig mod Eumenes. [44] Antigonos gav sig i kast med krigsførelsen, mens Antipatros samlede kongerne og resten af styrken. De begav sig afsted for at krydse havet mod Makedonien. Hæren krævede sin løn, hvilket igen udviklede sig til optøjer. Antipatros lovede at udbetale lønnen så snart de ankom til Abydos, enten hele den løn, han skyldte, eller hvis ikke det var muligt, så størstedelen. [45] Han holdt dem hen med disse løfter og nåede til Abydos uden flere oprør på resten af rejsen. Der udmanøvrerede han dem ved at snige sig over Hellesponten til Lysimachos sammen med kongerne i løbet af natten. Dagen efter krydsede hæren selv over, og soldaterne stoppede med at kræve løn på det tidspunkt. Her slutter Arrian tiende bog.

Photios' endelige vurdering af forfatteren

[73a] Denne mand står ikke tilbage for de bedste historieskrivere. Han er uovertruffen når det kommer til at formulere sig kortfattet; han spolerer aldrig fortællingens sammenhængskraft med utidige afstikkere og digressioner; og han er nyskabende mere i sin ordsammensætning end i sit ordvalg. Han gør disse ting i sådan et omfang at man ikke ville kunne finde en mere tydelig og livagtig fortællestil andetsteds. Han har en lethed i sit repertoire, der forener sig med det storladne, fordi han mestrer klarhed, vellyd og afrundethed i sin diktation. Fornylsen i udtrykket ligger ikke i en overdreven brug af nye orddannelser, men i at komme tættest muligt på det som ordene egentlig betegner, sådan at ordenes antydning skaber meningen, ikke udskiftelsen af ligefremme ord med kunstlede. Klarheden opnås ikke kun herved, men også ved disponeringen, kompositionen og i særdeleshed præsentationen. Dette kendetegner klarhedens kunst. Amatører kan bestemt også gøre brug af ligefremme sætningskonstruktioner, men de reducerer deres skriftlige fremstilling til et alt for sløvt og unødigt ydmygt niveau, fordi de gør den for ensidig. Arrian begår dog ikke denne fejl, selvom han er kendt for sin klarhed. Han benytter sig også af ellipser, ikke i form af perioder, men i form af ord, sådan at man ikke lægger mærke til dem. Hvis man skulle forsøge at tilføje det udeladte, ville det se ud som om man udvidede den skrevne tekst med noget overflødig; ikke at man havde udfyldt det der manglede. Overfloden af hans figurer gør sig

gældende på den mest fortræffelige måde, i og med den ikke adskiller sig fra den almindelige brug af figurer, men de er helt fra begyndelsen vævet elegant ind i fremstillingen, sådan at de ikke irriterer hverken med deres overdrevne mængde eller pludselige optræden. Hvis nogen satte hans historieværker op imod værkerne af tidligere tiders historikere, ville man uden undtagelse se, at selv mange af de ældres fremstillingsformer fremstår hans underlegne.

Persongalleri⁴⁷

Adea (c. 337/335-315 f.Kr.). Datter til Kynane (se nedenfor i galleriet) og Amyntas (søn af Perdikkas III). Hun blev bedst kendt under navnet Eurydike efter sin vielse til Arridaios. Igennem ægteskabet søgte hun at tilrane sig mere indflydelse efter Perdikkas' død. Ligesom sin mor var hun opdraget i Illyrisk krigstradition. Hun indgik en alliance med Kassander mod Olympias (Alexanders mor), men hendes soldater forrådte hende og gik over til Olympias side. Hun tog sit eget liv efter Arridaios' død under fangeskab.

Alketas (355-319 f.Kr.). Perdikkas' yngre bror, som tjente som hans løjtnant. Han rådede Perdikkas til at ægte Antipatros' datter Nikaia, mens Perdikkas' græske allierede Eumenes rådede ham til en forbindelse med Alexanders søster, Kleopatra (på Olympias' opfordring). Alketas gjorde yderligere situationen svær for broren ved slå Kynane (Adea-Eurydikens mor) ihjel i kamp, som fik den makedonske hær til gøre oprør mod ham selv og Perdikkas. Af den grund fik Kynane sin vilje, og Perdikkas måtte acceptere et giftemål mellem Adea og Arridaios. Ved forsamlingen i Triparadeisos blev han selv og 50 andre ledere af Perdikkas' fraktion gjort fredløse. Antipatros, der nu havde taget herredømmet i Makedonien efter Perdikkas, sendte først Asander ud for at dræbe ham, men Alketas holdt stand. Til sidst blev hans styrke ødelagt af Antigonos (på dette tidspunkt general af den Kongelige Hær under Antipatros' herredømme). Alketas flygtede til byen Termessos og begik selvmord dér.

Amphimachos (ukendt fødsels- og dødsår). Var satrap af Mesopotamien og Arbela efter magtfordelingen, der blev aftalt ved Triparadeisos (320 f.Kr.). Han er fejlagtigt kaldt bror til kongen Arridaios (Philip III, som er den primære skikkelse), men var i virkeligheden bror til satrapen af Hellesponten ved Phrygien, som også hed Arridaios.

Amyntas (ca. 365-ca. 335 f.Kr.). Far til Adea-Eurydike og nevø til Philip II og fætter til Alexander. Ved Philips død var han en potentiel arving til tronen, men Alexander III (dvs. 'den Store') handlede hurtigt og fik ham henrettet.

Amyntas [2] (ukendt fødsels- og dødsår). En ukendt makedoner, der var søn af en Alexander (ikke at forveksle med Alexander III). Som skrevet af Photios blev han ved Triparadeisos udnævnt til livvagt (*sōmatophylax*) for Arridaios.

Antigenes (ca. 380-315 f.Kr.). Han var leder for den makedonske deling *argyraspiderne* (dvs. 'sølvskjoldene'). De var udgjort af en række veteraner, der havde kæmpet for Alexander under felttoget i Asien (angiveligt udformet som deling i 325 f.Kr. i Indien).

47. Dette afsnit er udarbejdet af Mikkel Jørgensen efter opslagene hos Heckel 2006.

Han var som en af de øverstkommanderende for styrken, der fulgte Perdikkas mod Ptolemaios, medansvarlig for mytteriet mod Perdikkas, som Pithon og Seleukos gennemførte. Han blev senere tildelt satrapiet over Susa ved aftalen i Triparadeisos. Han og sølvskjoldene endte med at tjene grækeren Eumenes mod Antigonos.

Antigonos (ca. 382-301 f.Kr.). Antigonos, med tilnavnet *monophthalmos* ('den énøjede'), var satrap af øvre Phrygien både ved landfordelingen først i Babylon og efterfølgende i Triparadeisos. Han var højre hånd for Antipatros og fik opgaven at bekriige grækeren Eumenes i Asien, som fortsat handlede på Perdikkas' side, der blev dømt fredløs ved Triparadeisos.

Antipatros (399/8-319 f.Kr.). Makedonsk general og statsmand under Philip II (Alexanders far) og Alexander III. Han havde fast herredømmet over Hellas og passede midlertidigt på det makedonske rige i Alexanders fravær (fra han tog afsted på felttog i 334 f.Kr.). Han fik problemer efter Alexanders død (som i øvrigt havde givet Krateros ordre om at erstatte ham), der antændte et oprør istandsat af Athen, Thessalien og Aitolien, der blev kendt under Den Lamiske Krig (fordi Antipatros var belejret af grækerne i Lamien i Thessalien). Han blev reddet af Leonnatos, der måtte lade livet for hans skyld. Han skulle siden selv blive den nye forvalter af det Makedonske imperium og formynder for Philip III Arridaios efter Perdikkas blev slået ihjel af sine generaler.

Archias (ukendt fødsels- og dødsår). En græker fra Thurioi, der fra 322 f.Kr. blev en slags 'agent' for Antipatros og fik opgaven at opspore og henrette de eksilerede athenske politikere, der havde været med til at orchestere Athens oprør sammen med de andre bystater efter Alexanders død. Han fangede Hyperides, Aristonikos, Himeraios og tvang Demosthenes til at begå selvmord.

Ariarathes (404/3-322 f.Kr.). Regent over Kappadokien under det achaimenidiske dynasti, der formåede at vedligeholde herredømmet på trods af Alexanders erobringstogt. Efter Alexanders død nægtede han at afgive territoriet til Eumenes, som fik det tildelt ved landfordelingen i Babylon. Perdikkas besejrede ham over to slag i perioden 322-1 f.Kr. og gav herredømmet videre til Eumenes.

Aristonikos (ukendt fødsels- og dødsår). En athensk politiker fra Marathon, der var en af Demosthenes' støtter og blev henrettet efter sit eksil.

Aristonous (ukendt fødsels- og dødsår). En af Alexanders livvagter (*sōmatophylax*), som Arrian også omtaler i *Anabasis*. Han var en tro støtte bag Perdikkas' fraktion.

Arridaios (358/7-317 f.Kr.). Alexanders ældre halvbror, der blev udnævnt til konge efter Alexanders død (med navnet Philip III). Han spillede en passiv rolle som kransekagefigur i de magtkonstellationer, som udkrystalliserede sig først under Perdikkas' formynderskab og siden Antipatros'.

Arridaios [2] (ukendt fødsels- og dødsår). Han var ansvarlig for at føre Alexanders lig til Ptolemaios imod Perdikkas' ønske. Blev en fungerende anfører (*epimeletai*) sammen med Pithon for hæren i 'kongernes' sted (dvs. Philip III Arridaios og spædbarnet Alexander IV). Adea-Eurydikes indflydelse gjorde opgaven svær og de valgte begge at overlade opgaven til Antipatros. Han blev senere satrap over Phrygien ved Hellesponten efter Leonnatos i forbindelse med landfordelingen ved Triparadeisos.

Asander (ukendt fødsels- og dødsår). Satrap af Karien efter han forlod Perdikkas' side i diadocher-krigene til Antipatros'.

Asklepiodoros (ukendt fødsels- og dødsår). En skriver (*grammateus*) for den Kongelige Hær og fortsatte sin støtte til Perdikkas' fraktion ved at hjælpe Adea-Eurydike i at modarbejde Antipatros' ambitioner som ny værge for Arridaios.

Attalos (356-317/6 f.Kr.). Han var livvagt (*sōmatophylax*) først for Philip II og siden en tro allieret til Perdikkas, hvis fraktion han fortsatte med at støtte efter Perdikkas' død. Ligesom Asklepiodoros hjalp han Adea-Eurydike med at modarbejde Antipatros. I 320 f.Kr. slog han sammen med Perdikkas' bror Alketas Asander (Kariens satrap) tilbage, der blev udpeget af Antipatros til at gå mod Eumenes (Perdikkas' græske allierede, som Attalos og Alketas gav deres støtte til). Året efter fik Antigonos dog bugt med dem.

Autolykos (349-? f.Kr.). Han blev udnævnt til livvagt (*sōmatophylax*) for Arridaios (Philip III) ved Triparadeisos. Han var bror til Lysimachos (samme far, Agathokles).

Deinarchos (ca. 360-292/1 f.Kr.). Korinthisk retoriker, skolet i Athen under Theophrastos (Da. Theofrast, 372-287 f.Kr.) og Demetrios af Phaleron (345-280 f.Kr.), der skrev adskillige taler mod Demosthenes og støttede Antipatros og Kassander.

Demades (ca. 390-380-319 f.Kr.). Athensk retoriker, der støttede makedonsk herredømme over Athen (både under Philip II og Alexander). Han blev henrettet af Antipatros og Kassander, fordi, som Photios' referat skriver, han fortsat var loyal over for Perdikkas og ikke brød sig om Antipatros' herredømme over Hellas.

Demarchos (ukendt fødsels- og dødsår). Satrap over Phrygien ved Hellesponten under Alexander frem til 323 f.Kr., hvor Leonnatos blev betroet at styre området.

Demosthenes (385/4-322 f.Kr.). Berømt athensk politiker kendt for sine passionerede taler mod Philip II. Blev i modsætning til de andre eksilerede athenske politikere tvunget til at begå selvmord af Archias fra Thurioi i stedet for at blive ført til Aigina til henrettelse dér.

Eumenes (361/0-316/5 f.Kr.). Græker fra Thrakisk Chersonessos og livslang ven af Makedoniens kongelige familie. Han var skriver (*grammateus*) for både Philip II og Alexander, og han fungerede også som general ved Alexanders indtog i Indien. Ved magtfordelingen ved Babylon blev han satrap over Paphlagonien og Kappadokien, som

Perdikkas hjalp ham med at få fuld kontrol over i et slag mod Ariarathes (satrap under det archaimenidiske dynasti). Han fortsatte med at være loyal over for Perdikkas' fraktion, selv efter Perdikkas blev forrådt og slået ihjel af sine egne generaler.

Eurydike [1] (359-337/6 f.Kr.). I Photios' referat henvises der én gang til Eurydike, når det er Kynanes mor, Audata (de andre gange til Kynanes datter, Adea, der fik navnet Eurydike efter sin vielse til Philip III Arridaos). Hun var datter af en illyrisk høvding, Bardylis, som Philip II besejrede. Som led i en fredsftale mellem makedonerne og illyrerne blev hun gift med Philip og fik navnet Eurydike.

Eurydike [2]. Se Adea.

Harpalos (?-323 f.Kr.). Makedonsk aristokrat og barndomsven til Alexander. Han blev tildelt højtrangerende embeder som kasserer først for det Kongelige skatkammer og siden skatkammeret i Babylon. Med adgang til disse formuer førte han en frivol tilværelse (som vi ikke skal gå nærmere i detaljer med her). I Photios' referat refereres der kort til formuen fra Babylon, han stjal og stak af med til Hellas, hvor han forsøgte at bestikke en række athenske statsmænd, heriblandt Demosthenes (disse historiske omstændigheder er siden kommet til at gå under navnet Harpalos-affæren). De godt og vel 5000 talenter, han tog med sig fra Babylon, skulle komme til at finansiere Den Lamiske Krig.

Hephaestion (ca. 356-324 f.Kr.). Alexanders nærmeste barndomsven og leder af tusindmandsgruppen (*chiliarch*) før Perdikkas.

Himeraios (?-322 f.Kr.). Anti-makedonsk athensk politiker, der støttede Hyperides og blev henrettet samme år som ham (322. f.Kr.).

Hyperides (390-322 f.Kr.). Athensk politiker og ligesom Demosthenes, talsperson for en anti-makedonsk overbevisning. Ligesom de andre eksilerede athenske politikere blev han henrettet på Antipatros' ordre.

Iollas (?-317/6 f.Kr.). Antipatros' yngste søn, der i 323/2 f.Kr. agerede mellemmand for sin far og Perdikkas, da han bragte sin søster, Nikaia (og altså Antipatros' datter), til Perdikkas for at de kunne blive viet.

Kalas (ukendt fødsels- og dødsår). Ledte den thessaliske deling i slaget ved Granikos under Alexanders korstog i 334 f.Kr. og blev i det samme år udnævnt til satrap over Phrygien ved Hellesponten. Han døde sendt i Alexanders invasion og blev erstattet af Demarchos i satrap-embedet.

Kassander (355/4-297 f.Kr.). Antipatros' søn der blev gjort til leder af tusindmandsgruppen (*chiliarch*) efter Perdikkas. Til Kassanders store skuffelse valgte Antipatros kort før sin død at overdrage herredømmet over det makedonske imperium til sin græske general Polyperchon i stedet for ham. Kassander skulle siden formå at

udmanøvrere ham og dræbe både Alexanders mor, Olympias (efter valg i den makedonske hær), hustruen Roxane, og sønnen Alexander IV.

Kleitos (?-317 f.Kr.). Officer i Alexanders hær, kendt som Kleitos 'den hvide' (for ikke at forveksle ham med Kleitos 'den sorte') der ved landfordelingen i Triparadeisos blev satrap over Lydien (efter Antigonos' forbundsfælle Menander).

Kleomenes (?-322 f.Kr.). Ptolemaios underordnede (*hyparch*), der havde været satrap over Egypten under Alexander. Han blev likvideret af Ptolemaios i 322 f.Kr. grundet mistanke om loyalitet over for Perdikkas.

Kleopatra (ca. 355/3-308 f.Kr.). Datter af Philip II og Olympias, og dermed Alexanders eneste søskende med de samme to forældre. Hun var først gift med Alexander I af Epiros, som døde i kamp mod nogle italiske stammer. Denne Alexanders død betød at hendes giftemål tjente strategiske formål i de forskellige fraktioner. Således overvejede Perdikkas at ægte Kleopatra, hvilket bragte ham i uføre, da han allerede havde forpligtet sig til et giftemål med Antipatros' datter, Nikaia. Hun boede i Sardes i årene 320-308 f.Kr. og fortsatte sit venskab med Eumenes. Hun blev dræbt af Antigonos i 308 f.Kr., da Ptolemaios begyndte at overveje en ægteskabsforbindelse til hende.

Krateros (370-321 f.Kr.). Makedonsk general under Alexanders korstog. Han og Polyperchon havde i 324 f.Kr. fået ordre fra Alexander om at vende tilbage for at fjerne Antipatros, der havde styret Makedonien og Hellas i Alexanders fravær. Alexander døde dog før de fik fulgt ordren op og Krateros endte med at hjælpe Antipatros i Den Lamiske Krig i stedet for at vælte ham, så han selv kunne tage herredømmet over Hellas.

Kynane (358-323 f.Kr.). Halvsøster til Alexander (eftersom hun var datter til Philip II og den illyriske prinsesse Audata-Eurydike) og bestræbte sig på at køre hendes datter, Adea, i stilling til et giftemål med Arridaios. Hun var opdraget af sin mor efter illyrisk tradition, hvor det var kutyme, at også kvinder skulle beskæftige sig med krigsførelse. Hun blev dræbt i kamp med Perdikkas' bror, Alketas, hvilket vakte oprørstendenser i den makedonske hær, der tvang Perdikkas til at acceptere ægteskabet mellem Adea og Arridaios.

Laomedon (ukendt fødsels- og dødsår). Laomedon af Mytilene var en ven af, og general under, Alexander. Han blev tildelt satrapiet over Syrien både ved landfordelingen, stadfæstet i Babylon og Triparadeisos.

Leonnatos (356-322 f.Kr.). Livvagt (*sōmatophylax*) for Alexander og én af de vigtigere af diadocherne (*hoi megistoi*), der udså sig tronen efter Alexanders død (de to andre var Perdikkas og Ptolemaios). Han fik herredømmet over Phrygien ved Hellesponten ved landfordelingen i Babylon, hvilket skuffede ham i sammenligning med Perdikkas (der

reelt blev regent over Makedonien med Arridaios som kransekagefigur) og Ptolemaios (der fik herredømmet over Egypten). Han døde i Den Lamiske Krig efter at være kommet Antipatros til undsætning.

Leosthenes (?-323 f.Kr.). General for de græske styrker, der gjorde oprør mod Antipatros under Den Lamiske Krig.

Lysimachos (362/1-282/1 f.Kr.). Livvagt (*sōmatophylax*) for Alexander og senere satrap over Thrakien i 323 f.Kr. ved landfordelingen i Babylon. For at få kontrol over området måtte han udkæmpe en række slag med kongen over Odrysien (en del af Thrakien), Seuthes, der førte sejr med sig af tvivlsom karakter (fordi han angiveligt kæmpede med 4000 fodfolk og 2000 ryttere over for Seuthes' 20000 fodfolk og 8000 ryttere). Lysimachos blev dog ikke dræbt i kampene, som Photios referat angiver, men endte muligvis med at indgå en alliance med Seuthes.

Meleagros (?-323 f.Kr.). Han var en general for infanteriet i Alexanders hær (dvs. han anførte falankserne i hæren) og derfor også den af diadocherne, der var tættest på den almindelige makedonske soldat. Han delte skepsissen over for Alexanders omgang med de asiatiske kulturer, de stødte på under felttoget, som gjorde sig gældende i den makedonske hær (som Arrian også skildrer i *Alexanders Anabasis*). De mente, at tronarvingen efter Alexander ikke måtte være hans ufødte søn, der kom af en ikke-makedonsk kvinde (Roxane kom fra Sogdiana, en provins Alexander havde erobret fra achaimeniderne). De foretrak, at Arridaios eller Herakles (en dreng, det rygtes var Alexanders søn) skulle blive tronarving, eftersom de var etniske makedonere. Denne position bragte ham i uføre og Perdikkas gjorde det af med ham.

Menander (ukendt fødsels- og dødsår). Satrap over Lydien ved landfordelingen i Babylon. Det meldes dog, at Perdikkas siden lod Kleopatra have herredømmet over satrapiet, mens Menander blot blev leder af hæren i området. Denne ydmygelse medførte, at han gik over til Antigonos i støtte til Antipatros' kamp for herredømmet i Makedonien. Han blev dog ikke belønnet ved den nye landfordeling i Triparadeisos, hvor Kleitos 'den hvide' fik satrapiet i stedet for ham.

Neoptolemos (?-321 f.Kr.). En general under Alexander, der havde vundet sig et godt omdømme ved at være den første, der besteg muren ved slaget i Gaza (332 f.Kr.). Til at begynde med var han loyal over for Perdikkas' fraktion og blev beordret til at kæmpe under Eumenes' kommando. Han deserterede dog til Antipatros' side, da han hørte, at også Krateros var blevet allieret med denne. Sammen med Krateros blev han dræbt i kamp mod Eumenes.

Nikaia (ukendt fødsels- og dødsår). Antipatros' datter som oprindeligt skulle vies til Perdikkas for at sikre en alliance mellem de to. Da Perdikkas hørte, at en vielse til

Kleopatra var mulig, kørte han et dobbeltspil, hvor han først giftede sig med Nikaia og i al hemmelighed skulle danne sin forbindelse til Kleopatra, som ville sikre ham en central plads i kongefamilien, både familiært og militært. Men Antipatros opdagede dette med information fra Antigonos og Menander, og dermed var ægteskabet afbrudt. Hun endte med at blive bortgift til Lysimachos.

Nikanor (350-317 f.Kr.). Blev udnævnt til satrap over Kappadokien ved landfordelingen i Triparadeisos og muligvis søn til Antipatros. Hvis han var Antipatros' søn, bliver det dog svært at forklare hans rolle som satrap, eftersom han blev henrettet af Olympias i Makedonien i 317 f.Kr.

Olympias (375-316 f.Kr.). Philip II's fjerde hustru og Alexanders mor. Hun spillede en temmelig indflydelsesrig rolle i Makedonien, mens Alexander var borte på sit felttog, og efter hans død. Hun søgte at køre sit barnebarn, Alexander IV, i stilling som den næste tronarving ved at kontrollere Philip III Arridaios. Dette affødte bl.a. konflikter med Adea-Eurydike, der selv ville vinde indflydelse i gennem ægteskabet til Arridaios. Ligeledes forsøgte hun at bruge sin datter, Kleopatra, strategisk til at vinde indflydelse igennem et ægteskab med Perdikkas.

Ophellas (ca. 350-308 f.Kr.). Havde en karriere som *trierarch* under Alexanders invasion og blev fra 323 f.Kr. en underordnet for Ptolemaios. Efter at have besejret Thibron og erobret Kyrene, blev han guvernør for området under Ptolemæisk herredømme.

Oxyartes (ukendt fødsels- og dødsår). En bakhrisk aristokrat, der var far til Roxane, moren til Alexanders barn, og altså svigerfar til Alexander. Alexander gjorde ham til satrap over Parapamisadas, et satrapi han fik lov til at beholde ved landfordelingen både i Babylon og Triparadeisos.

Perdikkas (360-321/0 f.Kr.). Han var en af Alexanders nærmeste og mest trofaste generaler, der fik den ledende rolle i forhandlingerne i Babylon om fordelingen af imperiet mellem diadocherne. Han var regent på Arriadaios', Alexanders halvbror og egentlig tronarving, vegne i Makedonien og havde til at begynde med den største magt i imperiet, grundet sit embede som leder for tusindmandsgruppen (*chiliarch*), dvs. som leder for hele den styrke, der havde hjulpet Alexander med at erobre Asien. Han havde, som alle der var tæt på Alexander, aspirationer om selv at blive regent over imperiet, men kom hurtigt i uføre med de andre diadocher, der konspirerede mod ham. Da han forsøgte at invadere Egypten, fordi Ptolemaios ikke ville udlevere Alexanders lig, led han store nederlag og blev forrådt og slået af ihjel af to sine underordnede generaler, Pithon og Seleukos.

Peukestes (ukendt fødsels- og dødsår). Bror til den anden Amyntas (se [2]), som nævnes i Photios' referat. Han udmærkede sig angiveligt som *trierarch* i slaget ved Hydaspes-

floden og reddede Alexanders liv i mallernes by (som Arrian beskriver i *Alexanders Anabasis* 6.8.8-6.12.3). Alexander belønnede hans mod med satrapiet over Persis, der blev stadfæstet ved landfordelingen både i Babylon og Triparadeisos.

Philina (ukendt fødsels- og dødsår). Philina af Larissa (en by i Thessalien) blev Philip II's kone som led i at holde en god relation mellem Philip og hans larissariske allierede. Mor til Philip III Arridaios.

Philip (383/2-336 f.Kr.). Philip II, Alexanders far og konge af Makedonien 359-336 f.Kr. Han er omtalt som ophavsmanden til Makedoniens fremgang først ved sin reformering af det makedonske militær og dernæst hans effektive diplomati og strategiske ægteskabsforbindelser. Han konsoliderede sin magt over Hellas efter at have besejret Theben og Athen i Slaget ved Chaironeia (338 f.Kr.), som muliggjorde dannelsen af det Korinthiske Forbund (stævnet i foråret 337 f.Kr.). Dette skulle give de rette forudsætninger for, at Alexander kunne indlede sit felttog, da han selv blev konge efter mordet på Philip i 336 f.Kr.

Philotas (ukendt fødsels- og dødsår). Satrap over Kilikien, angiveligt på Alexanders ordre, ikke Perdikkas. Der vides ikke meget om ham, andet end at han blev fjernet fra embedet af Perdikkas, da han var mistænkt for fortsat at være loyal over for Krateros (altså Antipatros og Antigonos). Han blev dog ikke genindsat som satrap i 320 f.Kr. ved landfordelingen i Triparadeisos.

Philoxenos (ukendt fødsels- og dødsår). Ukendt makedoner, hvis status i militæret også er obskur. Han blev indsat som satrap Kilikien i stedet for Philotas af Perdikkas og fik lov til at beholde satrapiet i landfordelingen ved Triparadeisos. Han må have samarbejdet med Antipatros på trods af sin placering på embedet fra Perdikkas.

Pithon (ukendt fødsels- og dødsår). Søn af Krateuas og livvagt (*sōmatophylax*) for Alexander. Han var i begyndelsen allieret med Perdikkas, men endte med at forråde ham sammen med Seleukos. Blev senere satrap over Medien. Havde også opgaven som fungerende anfører (*epimeletai*) sammen med Arridaios (søn af Alexander, ikke søn af Philip II og Philina) over hæren i kongernes sted (dvs. Philip III Arridaios og spædbarnet Alexander IV), men afgav opgaven til Antipatros grundet besvær med Adea-Eurydike.

Pithon [2] (?-312 f.Kr.). Søn Agenor, der hjalp Alexander i hans indtog i Indien. Hans succes og erfaring om området medførte, at han blev tildelt et satrapi over dele af Indien af Alexander (angiveligt fra området, hvor Indus- og Acesines-floderne løber sammen til det indiske ocean, dvs. Indus-flodens vestbred ned til havet, inklusiv Patala). I Photios' referat omtales et område ved Parapamisadas, der tilfaldt Pithon (i forbindelse med landfordelingen ved Triparadeisos), som angiveligt er Cophen

satrapiet (Gandhara), et område mellem Parapamisadas og Indus-floden.

Polemon (ca. 350-319 f.Kr.). En støtte til Perdikkas. Blev pålagt opgaven sammen med Attalos at bremse forflyttelsen af Alexanders lig til Egypten, som mislykkedes.

Poros (ukendt fødsels- og dødsår). Konge over Paurava i Indien. Området blev ham tildelt igen som satrapi af Alexander efter han havde tabt i slaget ved Hydaspes-floden. Perdikkas rykkede ikke ved hans herredømme ved landfordelingen i Babylon og det blev der heller ikke ved Triparadeisos.

Ptolemaios (367/6-282 f.Kr.). Ligesom Leonnatos og Perdikkas en af Alexanders fremmeste generaler (*hoi megistoi*) og livvagter (*sōmatophylax*), der fik tildelt satrapiet over Egypten, da imperiet skulle deles mellem diadocherne. Var selv historiker og beskrev Alexanders liv og levned, som Arrian bruger som kilde i sit eget værk om Alexanders felttog, *Alexanders Anabasis*. I Photios' referat får vi beskrevet, at han nægtede at udlevere Alexanders lig, da han fik det i hænde i 321 f.Kr.. Af den grund angreb Perdikkas Egypten (320 f.Kr.), et angreb Ptolemaios fik slået godt tilbage med det til følge, at Perdikkas blev dræbt af sine egne generaler.

Roxane (ca. 342-ca. 310 f.Kr.). En bakhtrisk prinsesse, der blev bortgift til Alexander som led i at skabe venskabelige forbindelser mellem makedonerne og perserne, og altså mor til Alexander den Stores barn. Var datter af Oxyartes, en Bakhtrisk aristokrat, som blev satrap over Parapamisadas.

Seleukos (ca. 360/58-321 f.Kr.). En prominent officer under Philip II og Alexander. Seleukos nævnes få gange efter Alexanders død, men var til at begynde med en allieret til Perdikkas, som han skulle ende med at forråde sammen med Pithon. De snigmyrdede Perdikkas i hans telt, da hæren slog lejr i Memphis i forbindelse med konflikten mod Ptolemaios. Hans belønning for dette forræderi blev satrapiet over Babylon i forbindelse med landfordelingen ved Triparadeisos.

Seuthes (ukendt fødsels- og dødsår). Konge over Odrysien (en del af Thrakien), som kom i konflikt med Lysimachos, da han blev gjort til satrap over Thrakien. Med en lille styrke (4000 fodfolk og 2000 ryttere) tog Lysimachos en række tvivlsomme sejre mod Seuthes, der var i overtal (20000 fodfolk og 8000 ryttere). Lysimachos blev dog ikke dræbt i kampene, som Photios referat angiver, men endte muligvis med at indgå en alliance med Seuthes.

Stasander (ukendt fødsels- og dødsår). Cypriotisk græker, der blev satrap over Aria-Drangiana efter Stasanor overtog Bakhtria-Sogdiana (i forbindelse med landfordelingen ved Triparadeisos.). Han skulle senere komme til at støtte Eumenes og forråde Antipatros.

Stasanor (ukendt fødsels- og dødsår). Havde tjent Alexander og blev ved landfordelingen

i Babylon gjort til satrap over Aria-Drangiana. Ved Triparadeisos overtog han Bakhtria-Sogdiana. Han hjalp Eumenes ved at sende tropper.

Taxiles (ukendt fødsels- og dødsår). Ligesom Poros en regent i Indien, i området Taxila (i nærheden af Rawalpindi). Han havde været en svær modstander at få bugt med på samme måde som Poros, hvorfor hans herredømme heller ikke blev tildelt en anden part i forbindelse med landefordelingen i Babylon og Triparadeisos.

Thibron (?-322 f.Kr.). Spartansk lejesoldat der støttede og flygtede med Harpalos, som han endte med at slå ihjel for at tage kontrol over de 6000-7000 lejesoldater, der fulgte med dem. Han angreb Kyrene på opfordring fra en række eksilerede fra Kyrene og Barke, men blev efter længere strid med sine underordnede soldater, tvunget på flugt og fanget af Epikydes på Ophellas' ordre.

Tlepolemos (ukendt fødsels- og dødsår). Satrap over Karmanien, som han blev tildelt både i Babylon og Triparadeisos. Han kom senere også til at støtte Eumenes som Stasander og Stasanor.

Bibliografi med forslag til videre læsning

- Asirvatham, S. 2017. "Historiography," i Richter, D.S. & W.A. Johnson (edd.), *The Oxford Handbook of the Second Sophistic*. Oxford: 477-92.
- Bloch, D. 2016a. "Oversættelse og humanistisk forskning: Med en diskussion af Platons samlede værker i ny oversættelse I-VI, udg. af Jørgen Mejer & Chr. Gorm Tortzen (København 2009-2015)". *AIGIS* 16. 1: 1-57.
- Bloch, D. 2016b. "Oversættelse af klassiske tekster — Med en diskussion af Platons samlede værker i ny oversættelse I-VI, udg. af Jørgen Mejer & Chr. Gorm Tortzen (København 2009-2015)". *AIGIS* 16.2: 1-73.
- Boiy, T. 2007. *Between High and Low: A Chronology of the Early Hellenistic Period*. Frankfurt am Main.
- Bosworth, A. B. 2002. *The Legacy of Alexander: Politics, Warfare, and Propaganda under the Successors*. Oxford.
- Briant, P. 1991. *Alexander den Store*. Hellenisme Studier 6. Aarhus.
- Dreyer, B. 1999. "Zum ersten Diadochenkrieg. Der Göteborger Arrian-Palimpsest (ms. Graec. 1)", *ZPE* 125: 39-60.
- Gertz, M. C. 1913-1915. *Arrianos Alexander's Bedrifter samt Om Indien og Nearchos' Kystfart*. København.
- Goralski, W. 1989. "Arrian's *Events after Alexander*: summary of Photius and selected fragments". *Ancient World* 19: 81-108.
- Goukowsky, P. 2022. *Arrien. Anabase d'Alexandre*. Bd. 1: Introduction générale. Livres I & II. Paris.
- Heckel, W. 2006. *Who's Who in the Age of Alexander the Great: Prosopography of Alexander's Empire*. Oxford.
- Henry, R. 1951-1991. *Photius*. Bibliothèque. 8 bd. Paris.

- Jouanno, C. 2018. "The Alexander historians in Byzantium", i Nawotka, K., R. Rollinger, J. Wiesehöfer & A. Wojciechowska (edd.), *The Historiography of Alexander the Great*. Wiesbaden: 187-210.
- Kahzdan, ODB = A. Kahzdan, *Oxford Dictionary of Byzantium*. Oxford 1991.
- Köhler, U. 1890. "Über die Diadochengeschichte Arrians". *Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften, Phil.-hist. Klasse*: 557–88.
- Lagerström, I. 2003. *Arrianos*. Alexander den Store. Stockholm.
- Leon, D. W. 2021. *Arrian the Historian. Writing the Greek Past in the Roman Empire*. Austin, TX.
- Leroy, P.-O. 2017. *Arrien. L'art tactique & histoire de la succession d'Alexandre*. Paris.
- Liljegren, B. 2006. *Alexander den Store*. København.
- Papaioannou, S. 2009. "The Byzantine Late Antiquity", i Rousseau, P. (ed.), *A Companion to Late Antiquity*. Oxford: 17-28.
- Roller, D. 2021. "Arrian" = Worthington, *BNJ* nr. 156.
- Roos, A.G. 1968 (rev. G. Wirth). *Flavii Arriani. Quae Exstant Omnia*. Bd. 2 *Scripta Minora et Fragmenta*. Leipzig.
- Schamp, J. 2010. "Photios Abréviatuer", i Horster, M. & C. Reitz (edd.), *Condensing Texts – Condensed Texts*. Stuttgart: 649-733.
- Schröder, S. 1988. "Zum Göteborger Arrian-Palimpsest", *ZPE* 71: 75–90.
- Schunk, H. 2019. *Arrians Indiké: eine Untersuchung der Darstellungstechnik*. Wiesbaden.
- Schwartz, A. 2011. "Hvordan man ikke skal skrive historie: Lukian som historiografi- og litteraturkritiker". *AIGIS* 11.2: 1-22.
- Simonetti Agostinetti, A. 1993. *Flavio Arriano, gli eventi dopo Alessandro*. Rom.
- Sophocles, E. A. 1900. *Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods*. New York.
- Stadter, P. 1980. *Arrian of Nicomedia*. Chapel Hill, NC.

- Strassler, R. B. & J. Romm. 2010. *The Landmark Arrian*. New York.
- Strazdins, E. 2023. *Fashioning the Future in Roman Greece: Memory, Monuments, Texts*. Oxford.
- Sørensen, S. L. 2014. "Arrian. *Taktisk udrykning mod alanerne*". *AIGIS* 14.2: 1-5.
- Wheatley, P. 2013. "The Heidelberg Epitome: a neglected Diadoch source," i Alonso Troncoso, V. & E.M. Anson (edd.), *After Alexander: The Time of the Diadochi (323-281 BC)*. Oxford: 17-29.
- Wilson, N.G. 1994. *Photius. The Bibliotheca*. London.
- Worthington, BNJ = I. Worthington, *Brills New Jacoby*. Leiden: 2012-.